

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези X Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(18-19 жовтня 2024 р.)**

1 том

ОДЕСА 2024

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези X Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 18-19 жовтня 2024 р.). — Т.1. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. — 341 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 31.10. 2024 р.

Рецензенти:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Білова Наталія Костянтинівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри музично-інструментальної підготовки Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції.

Технічний редактор Ганна РЕБРОВА

©Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського, 2024

Олена РЕБРОВА,
доктор педагогічних наук, професор
Державний заклад «Південноукраїнський національний
університет імені К. Д. Ушинського»

МИСТЕЦТВО І НАРАТИВИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Анотація. У статті актуалізовано питання духовно-безпекового середовища. Представлено його потенціал у формування національно-патріотичного виховання молоді. Розглянуто актуальні принципи та педагогічні умови щодо реалізації ефективності процесу національно-патріотичного виховання. Наголошено на необхідності застосувати педагогічний потенціал мистецтва в актуальних питаннях духовної безпеки за рахунок вивчення, збереження та примноження культурних, мистецьких цінностей Українського народу.

Ключові слова: духовність, духовно-безпекове середовище, національно-патріотичне виховання, культурна спадщина, мистецтво.

Останнім часом слово «безпека» для нас має абсолютно конкретний смисл. На законотворчому рівні слово «безпека» та феномен національно-безпекового середовища актуалізовано Законом України «Про національну безпеку України». Але людина – це не лише жива природна істота, це носій певних суспільно-психологічних властивостей, зумовлених соціокультурними чинниками. Йдеться про такі сфери людини, як когнітивна, комунікативна, аксеологічна, екзистенційна і праксеологічна.

Усі ці сфери особистості функціонують цілісно і системно. Але нерідко в наукових працях виникає поняття духовності особистості. Можна згадати монографію О.Олексюк і М.Ткач «Педагогіка духовного потенціалу» (О.Олексюк, М. & Ткач, 2000)). До яких сфер з перелічених відноситься духовність. На нашу думку, до всіх. Але екзистенційна сфера людини найбільш дотична до поняття духовності, оскільки вона охоплює сенс життя, самоствердження людини, її інтенції, і навіть її внутрішньої особистісної філософії.

Приймаючи як даність існування такого феномену як духовність особистості, та домінування безпековості в системі цінностей умовах війни, стає зрозумілим, що людина не може відчувати безпековість однолінійно, оскільки в її сутності є й інші сфери, які також потребують безпеки, тобто збереження. І перш за все, збереження духовної культури свого народу, нації, етносу, громади, та особистості. Недарма на сьогодні в наукових працях все частіше застосовують поняття «духовна безпека», що безумовно кореспондується з феноменом духовної культури.

Відомо, що елементами духовної культури є такі культурні феномени, як-от: звичаї, норми, орієнтації особистості, цінності, інтенції, знання,

інформація, переживання, значення тощо. Щодо галузей знань відповідних до духовної культури, то завжди розглядаються такі, як: міфологія, релігія, мистецтво, наука, філософія.

Духовна безпека – це вже наукова категорія, яка відображена й в наукових статтях. Зокрема, Н.Чупринова уточнює, що Духовна безпека сучасного українського суспільства є стрижнем збереження державності, існування нації, у зв'язку із тим, що саме вона здійснює захист культурно-ціннісного простору країни, підвалин національно-культурної ідентичності народу, національних інформаційних ресурсів від зовнішніх та внутрішніх агресивних впливів (Чупринова, 2020).

Одним з чинників духовної безпековості є відчуття ідентичності з культурним середовищем, з цінностями.

Ідентичність тої або тої народності, її цінностей, ментальності абсолютно точно визначаються двома феноменами: мовою і мистецтвом. Саме вони володіють унікальним етнонаціональним ресурсом, сформованим духовністю народу та його цінностями. Особлива увага у цьому питанні приділена народній творчості, зокрема, й фольклору. Трансмісія українського фольклору до європейської культурної спадщини має свою історію та спостерігається натеper.

З погляду мистецької педагогіки помічена закономірність: якщо у творчу діяльність здобувачів включено освітній компонент за змістом українського мистецтва, зокрема, українського танцю, народної пісні, то студенти дуже уважно та з захопленням відносяться до вивчення української ментальності, духовності, традицій. Другим вектором у цьому питанні є нове відчуття належності до цілісної спільноти – до європейської. Визначення та наукова рефлексія свого європейського коріння дуже потрібно українському безпековому середовищу. Традиції і культурні цінності українців знаходять свої культурні схожості і в європейській культурній спадщині. Нагадаємо про відомі українські колядки, які співає весь світ.

Для нас важливі наші цінності, не лише матеріальні, а й духовні, культурні, мистецькі. Бо це код нашої нації, нашої ідентичності. Це те, що дає впевненість – я нащадок великої, тисячолітньої історії, яку намагалися і намагаються знищити. Наскільки міцна духовність нашої нації, нашої ментальності, культури, що попри все ми існує багато століть, і знищити це просто неможливо.

У переліку української нематеріальної спадщини в ЮНЕСКО – 112 найменувань. І це зі всієї України. Зокрема й Одеської області:

«Культура традиційного вівчарства Бессарабії та знання, пов'язані з ним (Одеська обл.)

Особливості виконання клезмерської музики Подільського (Кодимського) району Одеської області

Знання, вміння та практики, що стосуються приготування та споживання біляївської рибної юшки та ін.» (Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України).

Сучасні події в Україні зумовили переосмислення та нового ціннісного ставлення до національно-патріотичного виховання. Разом з тим, патріотичні наративи інколи носять поверховий характер, з одного боку. З іншого, часто їх застосування сприяють нівелюванню глибинного смислу та сутності патріотизму як сильного романтичного почуття людини, яка спонукає на сильні, мужні дії. Існує також побоювання, що наративи патріотизму застосовуються як кон'юнктурне явище, зумовлене вимогами часу.

Зазначені аспекти духовної безпеки тісно корелюють з завданнями національно-патріотичного виховання молоді. Патріотизм – це глибинне відчуття, яке ефективно формується під впливом мистецтва та цінностей культурної спадщини.

Звертаємо увагу на Наказ МОН від 06.06.2022 №527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641».

Цей засадничий документ чітко ставить акценти на принципах національно-патріотичного виховання та індикаторах якості реалізації цього процесу.

Щодо принципів, то вони є актуальними та провідними у галузі мистецької педагогіки та освіти: культуровідповідності, пролікультурності. Останній принцип характеризується як такий, що сприяє формуванню «...відкритості, толерантного ставлення до відмінних ідей, цінностей, культури, мистецтва, вірувань, зданість диференціювати спільне і відмінне в різних культурах, спроможності сприймати українську культуру як невід'ємну складову культури загальнолюдської». Дещо новим для мистецької педагогіки є принцип поколінної наступності. Але він дійсно відіграє суттєву роль у формування національно-патріотичного виховання та створення умов духовно-безпекового середовища.

Серед рекомендацій в Наказі наголошено на «...створенні умов для популяризації кращих здобутків національної і духовної спадщини, героїчного минулого українського народу, підтримки професійної і самодіяльної творчості» (Наказ МОН № 527). Залучення до обговорення питань національно-патріотичного виховання діячів мистецтва, відомих учених, ветеранів війни.

А індикатором якості процесу формування національно-патріотичного виховання визнано «збільшення відвідуваності здобувачами освіти, закладів, що популяризують культурні та національно-мистецькі традиції Українського народу, а також пам'яток історії, культури...» тощо (Наказ МОН № 727).

Отже, підводячи підсумок, констатуємо, що сучасний соціокультурний простір України характеризується активністю щодо збереження, вивчення, розповсюдження національної культурної спадщини України, що розглядається як ресурс створення духовно-безпекового середовища. Саме

цей процес стає генералізованою умовою ефективності національно-патріотичного виховання молоді.

ЛІТЕРАТУРА

Закон України «Про національну безпеку України» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>. 14. Закон України «Про основи національної безпеки» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text>

Наказ МОН від 06.06.2022 №527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України та визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства освіти і науки України від 16.06.2015 № 641».

Національний перелік елементів нематеріальної культурної спадщини України. Отримано з <https://uccs.org.ua/natsionalnyj-reiestr-obiektiv/>

Олексюк, О. М., & Ткач, М. М. (2004). *Педагогіка духовного потенціалу особистості: Сфера музичного мистецтва: Навчальний посібник*. Київ: Знання України.

Чупрінова, Н. Ю. (2020). Духовна безпека України в контексті викликів сучасності. *Наукове пізнання : методологія та технологія*. 2 (46). С. 53-63. <http://dspace.pdpu.edu.ua/handle/123456789/12540>

ШИП Сергій,

доктор мистецтвознавства, професор
Державний заклад «Південноукраїнський національний
університет імені К. Д. Ушинського»

МУЗИЧНА ПЕДАГОГІКА ЯК ПРАКТИКА, ТЕХНІКА, ТЕХНОЛОГІЯ, НАУКА І МИСТЕЦТВО

Для дослідження самих різних проблем теорії та методики мистецької педагогіки важливе значення має можливість їх аналізу і оцінки з різних точок зору. Перш за все, дослідник має підстави розглядати всю музичну педагогіку (також і будь-яку іншу педагогіку) як багатогранну діяльність, яку можна мислити по-різному.

Перш за все, педагогіка – це різновид **практики**, суттю якої є освіта підростаючих поколінь. З іншого погляду, педагогіка може розглядатися як **техніка**. У сучасному професійному дискурсі техніку розуміють як майстерність, уміння, способи і прийоми дій. Аналогічним чином науковці трактують поняття техніки у відношенні до мистецтва. Техніку, яка добре усвідомлена і приведена до певних понять, правил, інструкцій, називають **технологією**. Найвищий рівень усвідомлення освітньої практики, на якому застосовуються універсальні категорії та методи пізнання, характеризується як **педагогічна наука**. Ці сторони педагогіки вивчені досить повно.

ЗМІСТ

Реброва О.

Мистецтво і наративи національно-патріотичного вихованн.....3

Шип С.

Музична педагогіка як практика, техніка, технологія, наука і мистецтво.....6

Ковальчук А.

Art as a means of improving the psychological state of personality.....7

Zheng Peixi, Stepanova L.

Formation of artistic skills as a task of vocal training of future bachelors of musical art.....11

Хе Сяо, Ашихміна Н.

Мотиваційно-ціннісне ставлення до вокальної підготовки майбутніх бакалаврів музичного мистецтва: сутність поняття.....14

Chen Yintsin, Ashykhmina N.

Reflective personality culture: interdisciplinary aspects of understanding.....17

Li Lanzhu, Rebrova, G.

Functionality and modern aspects of the development of folk-song creativity18

Milihlazova O., Stepanova L.

To the definition of the essence of the concept of "musical logarithmic" and its role in the development of preschool children.....21

Бендікова С.

Методологічні підходи та педагогічні принципи навчання співу в закладах мистецької освіти України та Ізраїлю.....25

Касьяненко Л.

Практичні поради методу розвитку художньо-виконавської творчості учня (прості відповіді на складні питання).....28

Йордан Н.

Родинно-обрядові свята Закарпаття у хореографічному мистецтві.....31

Неживясова М.

Формування виконавської компетенції здобувачів вищої освіти засобами інноваційних вокальних методик.....34

Му Сюєцзяо, Шип С.

Формальні та змістовні властивості стилю модерн у музичному мистецтві.....37

Матуліна І., Волкова Ю.

Соціальні функції хореографії в сучасному суспільстві.....39

Хао Шуан, Ірігіна С.

Ways to develop the musical and performing culture of future vocal teachers performing culture is a holistic communication system.....46

Крикін А.